

Ks. dr hab. Roman Buchta, prof. UŚ
Wydział Teologiczny
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Ocena dorobku naukowo-badawczego oraz osiągnięcia naukowego

ks. dra Waldemara Janigi

w związku z ubieganiem się o stopień naukowy doktora habilitowanego

Recenzja przygotowana na podstawie decyzji Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów z dnia 5 lutego 2020 r. o powołaniu komisji habilitacyjnej w postępowaniu habilitacyjnym ks. dra Waldemara Janigi oraz pisma Dziekana Wydziału Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II w Lublinie z dnia 19 lutego 2020 r.

Życiorys naukowy Habilitanta

Ksiądz doktor Waldemar Janiga ukończył studia filozoficzno-teologiczne (1990) w Wyższym Seminarium Duchownym w Przemyślu. Uzyskał stopień magistra teologii 22 czerwca 1990 r. na podstawie pracy *Problematyka społeczna w kazaniach księdza biskupa Karola Józefa Fischera*, napisanej pod kierunkiem ks. dra Kazimierza Ryczana, obronionej na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie. W latach 1992–1996 odbył studia specjalistyczne licencjacko-doktoranckie z teologii pastoralnej (katechetyka) w Instytucie Teologii Pastoralnej na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, zakończone egzaminem licencjackim 14 czerwca 1994 r. W roku 1999 uzyskał stopień doktora nauk teologicznych w zakresie teologii pastoralnej na podstawie pracy *Akceptacja wartości religijno-moralnych katechizowanej młodzieży w środowisku szkolnym*, napisanej na seminarium z katechetyki pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Mieczysława Majewskiego (uchwała Wydziału Teologii KUL z dnia 27 kwietnia 1999 r., dyplom z dnia 9 września 1999 r.). W roku 2009 ukończył studia podyplomowe w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie (Wydział Ekonomiczny) w zakresie zarządzania oświatą. Od roku akademickiego 2007/2008 prowadzi zajęcia dla studentów – alumnów Wyższego Seminarium Duchownego w Przemyślu, które jest afiliowane do Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Ks. dr Waldemar Janiga jest osobą bardzo dobrze znaną i cenioną w szeroko rozumianym polskim środowisku katechetycznym. Dzięki posiadanym kompetencjom umiejętnie łączy pracę naukowo-badawczą, organizacyjną i pracę ze studentami z obowiązkami Dyrektora Wydziału Duszpasterskiego (2006–) oraz Dyrektora Wydziału Nauki Katolickiej Kurii Metropolitalnej w Przemyślu (2010–), odpowiadając za formację podstawową i stałą duchownych i świeckich nauczycieli religii. Wskazane zadania realizuje także pracując od roku 2004 jako nauczyciel konsultant w Podkarpackim Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie.

I. Ocena osiągnięć naukowych

Twórczość naukowa ks. dra Waldemara Janigi jest związana z katechezą oraz nauczaniem religii w szkole. Prezentuje on wysoki stopień erudycji oraz zdolność do samodzielnej, krytycznej oceny podejmowanych problemów badawczych. Jest autorem znacznej liczby opracowań naukowych opublikowanych jako rozdziały w książkach (18) lub jako artykuły (25) opublikowane – w znacznej większości – w recenzowanych czasopismach (w tym 10 w czasopismach indeksowanych w bazach naukowych: ERIH PLUS, BazHum, PBN, Index Copernicus International, CEJSH – „Resovia Sacra”, „Studia z Prawa Wyznaniowego”, „Roczniki Nauk Prawnych”). Jest współautorem monografii naukowej [M. Grendus, W. Janiga, J. Podlaszczak, R. Wszolek, *Szkolenie nauczycieli religii*, Rzeszów 2010 (szacunkowy udział 70%)], redaktorem wieloautorskiej monografii naukowej i współredaktorem 4 dzieł zbiorowych. Zajmował się popularyzowaniem wiedzy, publikując 15 artykułów. Jest ponadto autorem recenzji książek (3) oraz recenzji podręczników do nauczania religii (12) dla Komisji Wychowania Katolickiego KEP. Pisał wprowadzenia do redagowanych i współredagowanych prac zbiorowych i materiałów katechetyczno-duszpasterskich (23). Jego prace redakcyjne umożliwiły wydanie 8 „Biuletynów Katechetycznych” (rocznik Wydziału Nauki Katolickiej Kurii Metropolitalnej w Przemyślu) oraz podręczników do nauczania religii (9). Dorobek naukowy ks. Waldemara Janigi ubogaca także redakcja i współredakcja materiałów katechetyczno-duszpasterskich (17) oraz współautorstwo 2 opracowań o tym charakterze. W sumie twórczość naukowa i popularyzatorska Habilitanta obejmuje aż 138 publikacji, co bez wątplenia zasługuje na duże uznanie.

1. Ocena osiągnięcia naukowego wynikającego z *Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (art.16 ust. 2 pkt 1 i 2)*.

Jako osiągnięcie naukowe będące podstawą postępowania habilitacyjnego ks. dr Waldemar Janiga przedstawił cykl artykułów tematycznych poświęconych zagadnieniu: *Organizacyjne aspekty nauczania religii w Polsce*.

Przemiany roku 1989 w Polsce znalazły swoje reperkusje w wielu dziedzinach życia społecznego, kulturalnego i religijnego. Jedną z nich był powrót nauczania religii do szkoły. W tym roku przypada 30. rocznica tamtych wydarzeń. Ta znamienna okazja jest wyzwaniem do podejmowania dalszych badań nad charakterem obecności i rolą nauczania religii w szkole. Staje się także *sui generis* imperatywem moralnym dla przeprowadzania rzetelnej i całościowej oceny minionego okresu oraz wskazywania dróg na przyszłość. Wobec tego zadania – w wymiarze naukowej refleksji – staje dziś środowisko katechetów polskich, zaś w wymiarze praktyki katechetyczno-duszpasterskiej, odpowiedzialni za organizację szkolnego nauczania religii „traktowanego jako część katechezy, tj. jako specyficzną formę katechezy” (PDK 82).

Wskazane powyżej dwa wzajemnie dopełniające się wymiary naukowej i praktycznej troski o jakość nauczania religii w polskiej szkole stanowią najważniejszy obszar pracy naukowej Habilitanta. W podejmowanych na przestrzeni wielu lat badaniach zgłębiał i rozwijał kluczowe dla organizacji nauczania religii zagadnienia, stawiając ważne pytania: jak wygląda sytuacja katechezy w polskiej szkole? jak przedstawiają się regulacje prawne katechezy szkolnej? jak system awansu zawodowego łączy się z organizacją nauczania religii w szkole? jak przedstawia się ocena pracy nauczyciela religii? jakie są formy ewangelizacji środowiska szkolnego? jakie są najważniejsze problemy związane z rekolekcjami szkolnymi? jakie są

blaski i cienie katechezy szkolnej? jak przedstawiają się organizacyjne aspekty nauczania religii w polskiej szkole z perspektywy partykularnych rozwiązań? (zob. Autoreferat, s. 4-5). Konsekwentne i twórcze poszukiwanie odpowiedzi zaowocowało opublikowaniem przez ks. W. Janigę cyklu 17 artykułów tematycznych, w których poddano analizie najważniejsze aspekty organizacyjne nauczania religii. Wyniki badań uprawniają Autora do wyprowadzenia w pełni uzasadnionego wniosku, iż „problematyka ta łączy się ściśle z konfesyjnym modelem katechezy szkolnej. Koncepcja wyznaniowej lekcji religii wypracowana w Polsce to efekt regulacji prawnych, zaleceń Kościoła zawartych w dokumentach katechetycznych, wieloletnich doświadczeń związanych z katechezą oraz rozczytywania znaków czasu, zwłaszcza związanych z przemianami społeczno-kulturowymi” (Autoreferat, s. 5).

Prezentując poszczególne aspekty organizacyjne szkolnego nauczania religii, ks. W. Janiga w swoich opracowaniach konsekwentnie zachowuje niezbędną w tym obszarze perspektywę respektującą „zasadę trójpodmiotowości”. Wyraża się ona tym, że podstawowym podmiotem są rodzice, którzy w imieniu dzieci (do 18 roku życia) decydują o ich uczestnictwie w lekcjach religii. Jeśli wyrażą takie życzenie, mają prawo oczekiwać, że zarówno szkoła, jak i Kościół wesprą ich w procesie wychowania. Jak podkreśla przemyski katechetyk, „w szkolnym nauczaniu religii podmiotem działającym, odpowiedzialnym za stronę organizacyjną, jest tak szkoła, jak i Kościół. Stąd nauka religii winna wypełniać zarówno zadania postawione przez Kościół, jak i wybrane cele wyznaczone przez szkołę” (Autoreferat, s. 5). W codziennej praktyce wyraża się to obowiązkiem równorzędnego i jednoczesnego respektowania wskazań kościelnych dokumentów katechetycznych oraz państwowych aktów prawnych (zob. PDK 82). W świetle przyjętej optyki, recenzowane opracowania koncentrują się kolejno na takich aspektach organizacyjnych nauczania religii jak: ogólne przepisy prawa oświatowego, awans zawodowy nauczycieli religii, ocena pracy nauczyciela, rekolekcje szkolne, aktualny stan katechizacji, zadania diecezjalnych wydziałów katechetycznych i szkolenie nauczycieli religii.

Opracowaniem inicjującym badania jest publikacja *Nauczanie religii w szkołach publicznych* [„Roczniki Nauk Prawnych” 2001, t. 11, z. 1, s. 131-160 (współautor – szacunkowy udział 80%)]. Autor dokonuje w nim całościowego omówienia obowiązujących przepisów prawnych dotyczących: statusu prawnego katechety w szkole, organizacji nauczania religii, budzącego wiele emocji problemu wystawiania ocen z religii na świadectwach szkolnych oraz nadzoru pedagogicznego. Przybliżone zostały także przepisy kościelne i praktyka w zakresie nadzoru katechetycznego, doradztwa metodycznego oraz programów nauczania religii katolickiej. Odnajdujemy tu ważny głos praktyka, poddającego krytycznej ocenie regulacje prawne związane z oceną nauczyciela religii. To cenne opracowanie, stanowiące w swoim czasie swoiste kompendium regulacji prawnych (stan prawny na dzień 15 maja 2001), wyznacza główne kierunki poszukiwań naukowych Habilitanta we wskazanym obszarze badań.

Obowiązujący w szkole od 6 kwietnia 2000 r. system awansu zawodowego nauczycieli, związany z wyodrębnionymi etapami pracy, wymaga od katechetów dobrej znajomości i przestrzegania przepisów oświatowych wynikających z *Ustawy z 18 lutego 2000 r. o zmianie ustawy Karty Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw*. Problematyce tej poświęcone zostały cztery artykuły. W opracowaniu *Zasady awansu zawodowego nauczycieli religii* [„Studia z Prawa Wyznaniowego” 2000, nr 1, s. 49-64] ks. W. Janiga omawia wyznaczone ścieżki awansu zawodowego oraz wynikające z nich obowiązki nauczyciela. Wskazuje przy tym na istniejące paradoksy i nieprecyzyjność przepisów (zob. s. 52). Mając na względzie udoskonalenie systemu, proponuje konkretne regulacje prawne (zob. s. 64). W

artykule *Awans zawodowy katechety. Postępowanie kwalifikacyjne na stopień nauczyciela dyplomowanego* [„Studia z Prawa Wyznaniowego” 2003, t. 6, s. 123-142], służąc merytorycznym wsparciem katechetom podejmującym awans zawodowy, dokonuje analizy procedury postępowania kwalifikacyjnego i podaje praktyczne uwagi dotyczące przygotowania wymaganej dokumentacji, czyli tzw. „teczki”. Istotnym wkładem Autora jest próba oceny dotychczasowego doświadczenia związanego z awansem na stopień nauczyciela dyplomowanego. Nie poprzestając na wskazaniu „mankamentów procedury kwalifikacyjnej”, Habilitant proponuje rozwiązania praktyczne i postuluje zmianę przepisów prawnych w rozporządzeniach o awansie i powoływaniu ekspertów komisji kwalifikacyjnych (zob. s. 139, 141). Ważna dla organizacji nauczania religii kwestia powoływania oraz pracy ekspertów znalazła swoje szersze opracowanie w artykule *Ekspert katechetyczny komisji egzaminacyjnej i kwalifikacyjnej w świetle obowiązującego prawa* [„Studia z Prawa Wyznaniowego” 2004, t. 7, s. 143-156]. Z dużą kompetencją Autor prezentuje kryteria prawne stawiane ekspertom oraz omawia pracę komisji kwalifikacyjnych. Szczególna wartość oraz *novum* opracowania wyraża się w uwagach płynących z własnych doświadczeń Habilitanta, gdzie postuluje on konieczność modyfikacji statusu oraz sposobu pracy ekspertów (zob. s. 151-156). Zdaniem recenzenta, artykuł stanowi ważne opracowanie podejmowanych zagadnień. Artykuł *Nowelizacja Karty Nauczyciela w zakresie awansu zawodowego* [„Studia z Prawa Wyznaniowego” 2005, t. 8, s. 305-315] jest kontynuacją oraz znaczącym dopełnieniem poprzedniego opracowania. Wysiłek badawczy Autora koncentruje się tym razem na przedstawieniu nowych regulacji prawnych związanych z ustawą z dnia 15 lipca 2004 r. Krytyczna ocena zmian polegających na wydłużeniu ścieżki awansu zawodowego, wzmocnieniu kontroli państwa w tym zakresie oraz wprowadzone korekty w kwestii ekspertów pracujących w komisjach, upoważniła ks. Janigę (uwzględnił on także głos ankietowanych wizytatorów i ekspertów) do wniosku, że „przepisy poszły w dobrym kierunku” (s. 315).

Karta Nauczyciela oraz rozporządzenia MEN wprowadziły dwie formy oceny nauczycieli: związaną z awansem ocenę dorobku zawodowego oraz ocenę pracy (całokszału). Temu aspektowi poświęcone zostały opracowania *Ocena pracy katechety* [w: *Ocena w katechezie*, red. S. Kulpaczyński, Lublin 2001, s. 367-387] oraz *Ocena pracy nauczyciela religii w świetle obowiązującego prawa* [„Studia z Prawa Wyznaniowego” 2002, t. 4, s.163-177.]. W pierwszym z nich, Autor omawia regulacje prawne oraz kryteria dotyczące oceny nauczyciela religii. Podejmuje także niezwykle istotną kwestię tożsamości posługi katechety, wynikającą z otrzymania misji kanonicznej. Cennym przyczynkiem Habilitanta dla lepszej organizacji oceny nauczycieli religii, jest zwrócenie uwagi na konieczność ściślejszych kontaktów pomiędzy dyrekcją szkoły a władzami kościelnymi. Również w kwestiach oceny nauczycieli religii, ks. Janiga wskazuje konieczność doprecyzowania przepisów prawa oświatowego, które winny być uzgodnione przez przedstawicieli Konferencji Episkopatu Polski i MEN, co do rozumienia terminu „właściwa władza kościelna” (zob. s. 386). Drugie z opracowań, kontynuując i rozwijając problematykę, uwzględnia nowe akty prawne (wśród nich tzw. „Ustawę czyszczącą” z dnia 23 sierpnia 2001 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty). W świetle „zasady dwupodmiotowości” Habilitant konsekwentnie postuluje, aby ocena nauczycieli religii była „wynikiem uzgodnienia stanowisk” dyrekcji szkoły i referatu katechetycznego, reprezentującego biskupa diecezjalnego (zob. s. 177).

Autorzy polskiego dyrektorium katechetycznego, określając charakter nauczania religii w szkole, postrzegają je jako „otwierające nowe możliwości ewangelizacyjne”. Dokument zobowiązuje wręcz, aby w ramach nauczania religii „podejmować zadania nowej ewangelizacji lub pre-ewangelizacji” (PDK 84). Postępując za tym wskazaniem, ks. W. Janiga poddaje

naukowej analizie różne możliwości i formy ewangelizacji środowiska szkolnego. Efektem twórczych poszukiwań Habilitanta są opracowania podejmujące problematykę rekolekcji szkolnych. Początkiem eksploracji tego aspektu organizacji nauczania religii jest tekst opublikowany w znanej i cenionej w polskim środowisku katechetycznym serii „Dzisiaj...” *Rekolekcje szkolne – ocena doświadczenia katechetycznego* [*Katechizować dzisiaj. Problemy i wyzwania*, red. J. Stala, Kielce 2004, s. 357-388. (współautor – szacunkowy udział 90%)]. W perspektywie 12 lat doświadczeń, Autorzy poszukują odpowiedzi na pytanie: jak wyglądają rekolekcje szkolne dla dzieci i młodzieży? W celu metodologicznego opracowania zagadnienia posłużono się paradygmatem teologii pastoralnej. Artykuł jest podsumowaniem badań empirycznych przeprowadzonych w 2002 r. podczas konferencji metodycznych dla katechetów Archidiecezji Przemyskiej. Celem uzyskania całościowego obrazu rekolekcji wyznaczono cztery obszary badawcze: organizacja rekolekcji jako obowiązek parafii; przygotowanie do rekolekcji; program rekolekcji; zaangażowanie w rekolekcje szkolne: szkoły, nauczycieli, rodziców. Analiza i interpretacja wyników badań (zaprezentowana przy pomocy 22 tabel) pozwoliła na wyprowadzenie wniosków mających duże znaczenie dla organizacji rekolekcji szkolnych. Artykuł stanowi istotny przyczynek dla wypracowania właściwych praktyk katechetyczno-duszpasterskich w kwestiach dotyczących przygotowania i przeprowadzania rekolekcji szkolnych. Wyniki badań ankietowych oraz płynące z nich wnioski, wykorzystane zostały przy kolejnej publikacji *Nadzór i koordynacja szkolnych rekolekcji wielkopostnych* [„Zeszyty Formacji Katechetów” 5(2005), nr 1, s. 53-62.]. W ramach tego opracowania, zostały one poddane analizie z uwzględnieniem „doświadczeń wizytatorów katechetycznych” (s. 53), co umożliwiło wydobycie nowych, ważnych aspektów omawianych zagadnień. W tym samym czasie ks. Janiga publikuje artykuł *Formy ewangelizacji środowiska szkolnego* [w: *Miejsca katechezy. Rodzina, Parafia, Szkoła*, red. S. Kulpaczyński, Lublin 2005, s. 313-333.], w którym prezentuje nauczanie religii, jako istotny element rozwijający i uzupełniający działania wychowawcze szkoły (zob. DOK 73). W działania te wpisują się ze swej istoty rekolekcje szkolne. Dostrzegając ich wartość i znaczenie, z przysłowiową „precyzją chirurga i dokładnością aptekarza” wykazuje ks. Janiga ich najważniejsze mankamenty, wśród których, jako zasadniczy problem wyłania się brak „celowego” działania. Wieloletnie doświadczenie wizytatora katechizacji – dobrze znającego realia polskiej szkoły – w pełni uprawnia ks. W. Janigę, aby postulować odejście od dominującej praktyki rekolekcji, proponującej „zamiast wymagającej ewangelizacji łatwy i praktyczny do wykorzystania ryt «Mszy św.». Nie potrzeba żadnego twórczego działania, aby w prosty sposób zorganizować «godzinę» programu rekolekcji” (s. 325). To ważne wskazanie, które w całej pełni popieram, pomimo upływu lat ciągle oczekuje na duszpasterską aplikację. Nie wydaje się to jednak możliwe bez postulowanego przez papieża Franciszka „duszpasterskiego nawrócenia”. *Rekolekcje szkolne w wymiarze duszpastersko-wychowawczym* [„Zeszyty Formacji Katechetów” 11(2011), nr 1, s. 71-85.] to próba spojrzenia na rekolekcje z perspektywy 20 lat obecności nauczania religii w szkole. Od strony merytorycznej artykuł stanowi bliskie odniesienie do wcześniejszych opracowań. Ostatni punkt, zawierający zalecenia duszpastersko-wychowawcze, jest powtórzeniem treści opublikowanych w artykule *Rekolekcje szkolne – ocena doświadczenia katechetycznego*. Według kryteriów naukowych, trudno uznać go zatem jako nowatorski. Jego wartość wyraża się jednak w wymiarze apelatywnym, gdyż zgłaszane wcześniej przez Habilitanta postulaty dotyczące organizacji rekolekcji szkolnych, do chwili obecnej nie straciły swej aktualności, a co gorsza, nie zostały spełnione. Pozostając w kręgu zagadnień dotyczących rekolekcji szkolnych, ks. W. Janiga stawia ważne pytanie: jak rekolekcje szkolne przystają do programu katechezy? Wyczerpującą próbą odpowiedzi jest publikacja *Rekolekcje szkolne a*

program katechezy [„Biuletyn Edukacji Medialnej, 1(2013), s. 48-61.]. Jako *novum* opracowania uznać należy wskazanie istotnych relacji rekolekcji szkolnych do zatwierdzonych przez KEP w 2001 i 2010 r. programów nauczania religii. Autor analizuje istniejące relacje w perspektywie: celu, zadań, treści, podmiotu oraz adresatów katechezy i rekolekcji szkolnych. Odnosząc się całościowo do opracowań podejmujących problematykę rekolekcji szkolnych, należy stwierdzić, że Habilitant w sposób znaczący przyczynił się do naukowego opracowania tego zagadnienia oraz do poznania rzeczywistego obrazu proponowanych dzieciom i młodzieży rekolekcji szkolnych.

Posługa w wydziale katechetycznym ze swej natury wiąże się z troską o jakość katechezy (zob. PDK 137). Działania podejmowane w tym względzie na terenie macierzystej diecezji Habilitanta znajdują solidną podbudowę w jego badaniach naukowych. W artykułach *Aktualny stan katechizacji w Archidiecezji Przemyskiej* [„Biuletyn Katechetyczny” 2006, nr 8, s. 51-68] oraz *Katecheza szkolna: kryzysy i ...nadzieja* [w: *Współczesna katecheza: kryzysy i nadzieja*, red. R. Chałupniak, Opole 2011, s. 87-116.] ks. Janiga podejmuje najpierw próbę analizy stanu katechezy w swojej diecezji, a w dalszej kolejności, nauczania religii w szkole w wymiarze ogólnopolskim po 20 latach doświadczeń. Tym samym daje wyraz konsekwentnego poszerzania obszaru badań naukowych, co cechować powinno dojrzałego naukowca. Oceniając pierwsze opracowanie, warto docenić przyjętą przez Autora metodologię oraz niewątpliwy trud badań empirycznych, związany z zebraniem materiału źródłowego. Podstawą analiz dotyczących Archidiecezji Przemyskiej były wyniki 400 ankiet przeprowadzonych wśród katechetów (rozdano 935) oraz arkusze wizytacyjne wizytatorów dekanalnych wraz z ich sugestiami. Jako materiał źródłowy przyjęto także dokumentację przygotowaną przez katechetów na kolejne stopnie awansu zawodowego. Badania pozwoliły na wskazanie mocnych stron katechezy oraz kilku niepokojących zjawisk. Wśród najważniejszych kwestii podjętych w opracowaniu, Habilitant stawia postulat właściwego ustawienia relacji katechezy parafialnej do nauczania religii w szkole. Polemizując ze wskazaniami polskiego dyrektorium katechetycznego (zob. PDK 107), stwierdza, „że to nie katecheza parafialna winna stanowić dopełnienie, czy uzupełnienie nauki religii w szkole, lecz szkolną naukę religii należy postrzegać i traktować jako dopełnienie katechezy parafialnej” (s. 53). Powyższy osąd – z którym recenzent się zgadza – posiadał w 2006 roku charakter pionierski. W kolejnym artykule, włączając się w nurt ogólnopolskiej naukowej debaty nad jakością katechetycznej posługi, ks. W. Janiga stawia pytanie: czy uprawnione jest twierdzenie, że przechodzi ona kryzys oraz w czym tkwi nadzieja związana z nauczaniem religii? Autor dochodzi do uprawnionego wniosku, że „trudno podtrzymywać tezę o kryzysie nauczania religii. Nie oznacza to jednak, że nie dostrzega się niedociągnięć i słabości występujących podczas katechizacji szkolnej” (s. 101). Wśród słabości wskazuje ks. Janiga nikły stopień wykorzystania możliwości ewangelizowania na terenie szkoły, które zostały ujęte w prawie oświatowym oraz osłabienie atmosfery inicjacyjnej. Postuluje zatem, aby „wzmocnić nauczanie religii poprzez katechezę sakramentalną w parafii, która w wielu wypadkach jest także pierwszą i ostatnią okazją do włączenia dorosłych – rodziców dzieci i młodzieży – w systematyczną katechezę na miarę okoliczności” (s. 111). Recenzowany tekst należy uznać za twórczy wkład Autora w ogólnopolską debatę nad nauczaniem religii, postrzeganym jako ważna forma posługi ewangelizacyjnej na terenie szkoły. Kolejnym wyrazem zaangażowania Habilitanta na rzecz jakości katechetyczno-duszpasterskiej posługi w lokalnym Kościele są opracowania *Panorama działań Wydziału Nauki Katolickiej Kurii Metropolitalnej w Przemyślu w latach 1993-2013* [w: *Z ludu wzięty, dla ludu postanowiony... Księga pamiątkowa dedykowana Metropolicie Przemyskiemu Księdzu Arcybiskupowi Józefowi Michalikowi w 50. Rocznicę święceń*

kapłańskich, red. bp Adam Szal, Przemyśl 2014, s. 411-431] oraz *Programowanie duszpasterskie w Archidiecezji Przemyskiej w latach 1993-2013*, [Tamże, s. 137-146].

Opracowaniem wieńczącym ten obszar badań jest wieloautorska monografia naukowa *Szkolenie nauczycieli religii* [Rzeszów 2010, ss. 99.] stanowiąca pomoc w zakresie umiejętnego stosowania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w realizacji procesu dydaktycznego na lekcji religii i w posłudze duszpasterskiej. Publikacja powstała dla realizacji programu „Wykorzystywanie technologii informacyjnych w nauczaniu religii”, który został opracowany w ramach projektu „Podkarpackie Szkolenia Informatyczno-Metodyczne” realizowanego przez Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie. Zauważyć należy, że opracowanie to oprócz dużej wartości merytorycznej, stanowi wyraz umiejętnej współpracy Habilitanta z pozakościelnymi podmiotami odpowiedzialnymi za jakość działań edukacyjnych.

Krytyczna ocena przedstawionych opracowań uprawnia do wniosku, że postrzegane łącznie, nabierają one charakteru monografii omawiającej w wyczerpujący sposób wskazany przez ks. W. Janigę obszar badawczy. Cenną wartością dodaną jest perspektywa historycznego rozwoju omawianych aspektów organizacyjnych nauczania religii. Jej uzyskanie stało się możliwe dzięki kompetentnemu uwzględnianiu przez Habilitanta kolejnych nowelizacji prawnych w dokumentach Kościoła dotyczących nauczania religii w szkole oraz w polskim prawie oświatowym. Konkludując, należy stwierdzić, że zaprezentowany cykl artykułów tematycznych poświęconych organizacyjnemu aspektowi nauczania religii w Polsce jest w swoim charakterze dziełem nowym, którego brakowało do tej pory w polskiej katechetyce.

2. Pozostały dorobek naukowy Habilitanta po uzyskaniu stopnia doktora

W ramach podejmowanych poszukiwań naukowo-badawczych ks. dr Waldemar Janiga poddaje naukowej refleksji zagadnienia istotne z punktu widzenia katechetyki i katechezy. Jego zainteresowania naukowe można ująć w trzy zasadnicze obszary badawcze:

a. W pierwszej grupie znajdują się opracowania dotyczące wychowania patriotycznego w katechezie. Ten aspekt wychowania postrzega ks. W. Janiga jako jedną z podstawowych płaszczyzn wychowania integralnego. Jego doniosłość wynika z przyjmowanego celu, jakim jest przygotowanie młodzieży do uczestnictwa w życiu publicznym, do rozumienia narodu, państwa i umiłowania Ojczyzny. Podjęcie badań w tym obszarze było wyrazem osobistych zainteresowań Autora oraz troski przejawianej wobec obserwowanego kryzysu wychowania patriotycznego w Polsce na przełomie tysiącleci. Jak napisał w autoreferacie, „nie dawaliśmy sobie rady z tym wymiarem wychowania” (Autoreferat, s. 15). Wymiernym rezultatem zaangażowania Habilitanta jest redakcja i współredakcja dwóch wzajemnie dopełniających się wieloautorskich monografii naukowych *Wychowanie patriotyczne* [red. W. Janiga, M. Grendus, Przemyśl 2005] oraz *Wychowanie do patriotyzmu* [red. W. Janiga, Rzeszów–Przemyśl 2006]. Pierwsza z nich, jest owocem sympozjum katechetycznego „Wychowanie Patriotyczne” zorganizowanego przez ks. W. Janigę w 2003 r. w Krośnie wraz z Podkarpackim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Rzeszowie oraz Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Sanoku. Podejmując prace redakcyjne nad drugim z opracowań, ks. Janiga zainspirował do podjęcia refleksji nad wychowaniem do patriotyzmu kilkudziesięciu znanych i cenionych katechetów, duszpasterzy, pedagogów oraz działaczy społecznych. Efektem naukowej współpracy jest wieloaspektowe opracowanie – nowatorskie w swoim charakterze dla katechetyki i bardzo ważne dla katechezy. Publikacja sprawiła, że w ogólnopolskim środowisku katechetycznym Habilitant postrzegany jest jako „ekspert od wychowania patriotycznego”.

Problematyce patriotyzmu poświęcił ks. Janiga dziesięć artykułów naukowych. Słusznie wychodząc od badania źródeł, w artykule *Wychowanie patriotyczne dzieci i młodzieży w świetle „Dyrektorium katechetycznego” i „Podstawy programowej katechezy Kościoła katolickiego w Polsce”* [„Resovia Sacra” 11(2004), s. 213-225] interesuje się oddziaływaniem kultury narodowej na wychowanie człowieka. Pyta zatem, czy katecheza szkolna zwraca uwagę na wychowanie dzieci i młodzieży do patriotyzmu? Konieczność działań i praktyczne możliwości w tym zakresie przedstawił w artykule *Patriotyzm w katechezie* [w: *Wychowanie patriotyczne*, red. W. Janiga, M. Grendus, Przemyśl 2005, s. 45-57]. Oddając głos wielkim autorytetom, ks. Janiga stara się pokazać, w jaki sposób rozumiał patriotyzm Jan Paweł II? Jakie przesłanie pozostawił nam na dzisiejsze czasy? I pytanie najważniejsze – co zrobić, aby nie zmarnować jego wartości ewangelicznych i patriotycznych? Próba odpowiedzi jest popularnonaukowe opracowanie *Przesłanie patriotyczne Jana Pawła II* [w: „*Obejmując sercem tę ziemię...*”. *Pamięci Ojca Świętego Jana Pawła II*, red. J.S. Gruchała, Krosno 2005, s. 29-46.]. Naukową refleksję nad wspólnotowym wymiarem patriotyzmu postrzeganym w duchu nauczania Jana Pawła II, wielkich ideałów ruchu „Solidarność” oraz wskazań katolickiej nauki społecznej, poszerza opracowanie „*Jeden drugiego brzemiona noście...*”. *Refleksja o wspólnotowym wymiarze patriotyzmu* [w: *Wychowanie do patriotyzmu*, red. W. Janiga, Rzeszów–Przemyśl 2006, s. 399-407]. Niewiele jest w obszarze katechetyki prowadzonych badań empirycznych, dlatego publikacja *Wartości podstawowe w środowisku młodzieży a proces katechizacji* [w: *Wychowanie do patriotyzmu*, red. W. Janiga, Rzeszów–Przemyśl 2006, s. 385-397] przedstawiająca wyniki badań przeprowadzonych przez Autora w środowisku krośnieńskim stanowi cenne źródło poznania wartości podstawowych funkcjonujących w świadomości młodzieży. Kierując się szlachetnym „pragnieniem serca, aby Polska była silna i sprawiedliwa, mocna ludźmi prawego sumienia, świadomością przeszłości, realizmem terażniejszości i optymizmem ewangelicznym przyszłości”, ks. Janiga publikuje artykuł *O potrzebie patriotycznego wychowania* [„*Premislia Christiana*” 2010/2011, t. 14, s. 287-297]. Wykazuje w nim, że potrzeba ta wynika „z definicji patriotyzmu, z samej istoty procesu wychowania i z jego konkretnych uwarunkowań społeczno-kulturowych” (s. 287). Jako wyraz troski o zachowanie duchowej jedności Polaków – będącej istotnym wyrazem patriotyzmu – powstaje opracowanie *Aby wszyscy tworzyli jedno serce narodu* [„*Słoneczna Skała*” 2013, nr 84, s. 27-32]. Omawiając zagadnienie, ks. Janiga odwołuje się do nauczania Jana Pawła II głoszonego podczas pielgrzymek do Ojczyzny oraz do myśli Służebnicy Bożej Anny Jenke. Ksiądz Janiga ma pełną świadomość, że nieuprawnioną redukcją byłoby postrzeganie wychowania do patriotyzmu, jako działania skierowanego jedynie w stronę dzieci i młodzieży. O konieczności szerszego spojrzenia oraz kierunkach działań katolickiego laikatu na rzecz Ojczyzny mówi Habilitant w tekście *Ojczyzna potrzebuje katolickiego laikatu* [w: *Umocnieni w wierze, odpowiedzialni świadkowie Kościoła*, red. W. Siwak, Przemyśl 2014, s. 71-89]. Nowatorskie dla katechezy ujęcie problematyki wychowania do patriotyzmu przynosi artykuł *Apolityczność jako problem katechezy* [„*Katecheta*” 59(2015), nr 12, s. 70-73]. Przybliżając rozumienie pojęć „polityka” i „apolityczność”, Habilitant wykazuje, że w kontekście właściwego katechezie zadania wychowania do życia wspólnotowego (zob. PDK 28), z perspektywy prawa naturalnego oraz nauczania Kościoła postawa apolityczności jest nie do zaakceptowania i musi zostać uznana jako zaprzeczenie patriotyzmu. Ostatni z artykułów podejmujących problematykę omawianego obszaru badań *Wychowanie do modlitwy za Ojczyznę w katechezie* [w: *Wychowanie patriotyczne*, red. P. Goliszek, Lublin 2018, s. 151-171] to tekst referatu wygłoszonego w ramach ogólnopolskiego sympozjum katechetycznego „Wychowanie Patriotyczne”, które odbyło się na KUL w 2018 r. Zabierając głos na forum ogólnopolskim,

Habilitant wyraził przekonanie, że modlitwa za Ojczyznę, to przede wszystkim przejęcie się rzeczywistością Ojczyzny. W autoreferacie ks. Janiga stwierdza, że obecnie sytuacja wychowania do patriotyzmu wygląda odmiennie, „bowiem od paru lat widać ożywienie problematyki patriotycznej” (Autoreferat, s. 15). Jako recenzent naukowego dorobku ks. dra W. Janigi, w pełni zgadzam się z wyrażonym tutaj osądem, podkreślając jednocześnie znaczący wkład Habilitanta w rozwój oraz naukowe opracowanie tego obszaru badań.

b. Drugim obszarem badawczym są zagadnienia dotyczące szeroko rozumianej dydaktyki katechezy. Umiejętnie łącząc badawczy, dydaktyczny i organizacyjny wymiar swojej pracy, ks. Janiga nie pozostaje obojętny wobec aktualnych problemów i wyzwań stojących przed katechezą i katechetami. Jako praktyk, doskonale rozumie, że działania katechetyczne wymagają z góry przyjętej wizji, która pomaga w wypełnianiu konkretnych zadań. W artykule *Model katechezy komplementarnej* [„Premisla Christiana” 9(2001) s. 283-301] przedstawia zatem interesującą propozycję katechezy dla nowej rzeczywistości katechetycznej Kościoła w Polsce po roku 1990. Uwzględniając kontekst społeczno-kulturowy i katechetyczno-duszpasterski, omawia kolejno cel, istotę, podmiot i treść katechezy, będące jej zasadniczymi elementami. Doprowadzenie katechizowanych do zjednoczenia z Chrystusem (zob. CT 5) nie wydaje się możliwe bez nauczania ich modlitwy. Znaczącą próbą odpowiedzi na pytanie o sposób realizacji tego zadania, jest opublikowany w pracy zbiorowej artykuł *Jak uczyć modlitwy w szkołach średnich?* [w: *Modlitwa w katechezie*, red. S. Kulpaczyński, Lublin 2002, s. 225-250]. Zawarty w dokumentach katechetycznych postulat, aby katecheza dzieci, młodzieży i dorosłych nie były terenami pozbawionymi wzajemnej łączności (zob. PDK 97), zainspirował ks. W. Janigę do podjęcia próby poszukiwania i naukowego opisanie istoty postulowanego związku. W artykule *Katecheza dorosłych w kontekście katechezy dzieci i młodzieży* [w: *Katecheza dorosłych*, red. K. Misiaszek, J. Stala, Tarnów 2009, s. 213-234] omawia zatem religijne i kulturowo-społeczne uwarunkowania katechezy dorosłych do katechezy dzieci i młodzieży oraz wykazuje komplementarność relacji tych dwóch obszarów katechezy. Przeprowadzone analizy pozwalają Autorowi na wyciągnięcie ważnego dla duszpasterstwa wniosku, że modelem łączącym obszar katechezy dorosłych z katechezą dzieci i młodzieży powinien być model katechumenalny, w którym jest fundamentalne zorientowanie na wymiar wtajemniczenia. Wobec obserwowanych w świecie prób ideologicznej ingerencji w sprawy światopoglądowe, mnożących się aktów prześladowania chrześcijan i ograniczania wolności religijnej, artykuł *Katecheza w służbie obrony wiary* [w: *Matka Boża Murkowa Obrończyni Wiary. Ku głębszemu rozumieniu tytułu*, red. W. Siwak, W. Janiga, Krosno–Przemyśl 2011, s. 139-166] zwraca uwagę, że czymś oczywistym staje się wyeksponowanie funkcji apologetycznej katechezy. Jak zauważa ks. Janiga, apologia w procesie katechetycznym nie może mieć jednak charakteru agresywnej polemiki, ale powinna być ukazywaniem istoty i piękna chrześcijaństwa. Doceniając wagę i niewątpliwą aktualność podjętej przez Autora problematyki, nie powinno ująć uwadze recenzenta, że fragmenty artykułu były już wcześniej publikowane (s. 140-146 – por. *Model katechezy komplementarnej*, s. 284-290; s. 154-156 – por. *Katecheza dorosłych w kontekście...*, s. 228-230). W pełni oryginalnym opracowaniem, we właściwy sposób oddającym istotę i ducha katechezy liturgicznej, jest artykuł *Wybrane elementy mistagogii w dydaktyce katechezy* [w: *Katecheza i liturgia w dialogu*, red. J. Siewiora, Tarnów 2011, s. 61-75]. Wyraźnie dostrzegalna w pisarstwie Habilitanta troska o aktualność podejmowanej problematyki, wyraziła się poprzez publikację *Katechizm katolicki w służbie Kościoła i wiary* [„Premisla Christiana” 2012/2013, t. 15, s. 53-60]. W dwudziestą rocznicę powstania KKK, ks. Janiga stawia pytanie o znaczenie tego kompendium nauki katolickiej dla

Kościoła i rozwoju wiary. W obszarze dydaktyki katechezy znajdujemy jeszcze jedno opracowanie, które w kontekście przeżywanej obecnie przez całą ludzkość pandemii koronawirusa nabrało nieoczekiwanego znaczenia *Innowacyjne środki dydaktyczne w pracy katechetycznej* [„Świat i Słowo” (21)2013, nr 2, s. 197-212 (szacunkowy udział – 90%)]. W ostatnim zdaniu Autorzy stwierdzają z przekonaniem: „środki dydaktyczne pełnią tylko funkcję pomocniczą w stosunku do metodyki katechetycznej czy strategii wychowawczej i nigdy nie powinny zastępować katechety i jego osobowych relacji z katechizowanym” (s. 211). Czy mogli wówczas przypuszczać, jak bardzo mogą się mylić?

c. Trzeci obszar zagadnień badawczych podejmowanych przez ks. dra Waldemara Janigę dotyczy formacji moralnej. Ten ważny element procesu katechizacji rozumiany jest przez niego jako wychowanie sumienia. Właściwe funkcjonowanie sumienia zależy w znacznej mierze od przyjętej hierarchii wartości. Te zaś muszą zostać poznane i zaakceptowane, aby mogły urzeczywistnić się w życiu. Naukowa refleksja nad wartościami, przeprowadzana w perspektywie aksjologii chrześcijańskiej, domaga się rozszerzenia zakresu badań i ubogacenia go o elementy ważne dla dojrzałości w wierze. Habilitant daje temu wyraz, uwzględniając w swoich publikacjach takie aspekty, jak: połączenie wartości z osobą ludzką; utworzenie powszechnej hierarchii wartości oraz uzależnienie wszystkich wartości od Boga, jako wartości najwyższej; kształtowanie postawy dziękczynienia Bogu za dar wiary nadającej sens życiu; praca, jako forma kształtowania osobowości i dorastania do pełni człowieczeństwa. Publikacje podejmujące powyższe aspekty formacji moralnej w katechezie to: *Preferencje wartości religijno-moralnych katechizowanej młodzieży a proces wychowania* [„Resovia Sacra” 7(2000), nr 7, s. 271-289], *Wartości w nauczaniu Kościoła. Wybrane aspekty* [„Resovia Sacra” 8(2001), nr 8, s. 235-248], *Wartości egzystencjalne katechizowanej młodzieży* [„Studia Sandomierskie” 9(2002) s. 89-111], *Uwarunkowania internalizacji wartości w podstawowych środowiskach wychowawczych* [w: *Katecheza w służbie wiary*, red. W. Janiga, T. Kocór, Przemysł 2004, s. 377-393], *Funkcje wartości w osobowości* [„Studia Warmińskie” XLIII 2006, s. 225-236], *Praca w procesie wychowawczym* [„Resovia Sacra” 9/10(2002/2003), s. 235-245]. Zauważyć należy, że również w tym obszarze zagadnień prowadził Habilitant badania empiryczne, których wyniki uwzględnione zostały w publikacjach.

W formacji moralnej niezwykle istotną rolę pełnią wzory osobowe, które implikują wartościowanie oraz pobudzają do naśladowania. Mając tego świadomość, ks. Janiga publikuje opracowania poświęcone postaciom ważnym dla wspólnoty Kościoła i narodu *Życie ks. Jerzego Popiełuszki (1947-1984)* [„Biuletyn Katechetyczny” 2004, nr 6, s. 180-188] oraz dla katechezy i życia duszpasterskiego *Abp Ignacy Tokarczuk – Pasterz zatroskany o katechezę* [„Biuletyn Katechetyczny” 2017, nr 19, s. 116-120], *Curriculum vitae księdza prałata Bronisława Twardzickiego* [w: *Katecheza w służbie wiary*, red. W. Janiga, T. Kocór, Przemysł 2004, s. 17-28].

Oceniając całościowo zgromadzony dorobek naukowy Habilitanta należy stwierdzić, że w pełni potwierdza on jego naukowe kompetencje – merytoryczne przygotowanie w podejmowanych zagadnieniach i samodzielność myślenia. Jestem przekonany, że w omawianych kwestiach ks. dr Janiga nie wypowiedział jeszcze ostatniego słowa i wskazane obszary badań będzie dalej rozwijał, gdyż jego publikacje odznaczają się otwartością na aktualne problemy pedagogiczno-katechetyczne. Oceniane artykuły zamieszczone zostały w ważnych pracach zbiorowych oraz w renomowanych czasopismach naukowych z różnych ośrodków teologicznych w Polsce. Dzięki temu są one obecne w ogólnopolskim obiegu naukowym. Pewien niedosyt budzi brak publikacji obcojęzycznych. Zdaniem recenzenta,

tłumaczy to jednak fakt, iż zainteresowania naukowe Habilitanta koncentrują się wokół zagadnień „ściśle” polskich – zwłaszcza w obszarze nauczania religii w szkole. Dorobek naukowy Habilitanta oceniam jako znaczący i oryginalny wkład dla rozwoju polskiej katechetyki.

II. Ocena aktywności naukowej

Przedstawione do oceny obszary aktywności naukowej ks. dra Waldemara Janigi są bardzo obszerne. Habilitant aktywnie uczestniczy w wielu wymiarach życia uczelni: dydaktycznym, organizacyjnym oraz współpracy naukowej. Równolegle pełni w swojej diecezji (przemyskiej) liczne obowiązki związane z organizacją pracy duszpasterskiej i edukacyjnej, angażując się również w tworzenie podręczników do nauczania religii w szkole.

1. Aktywność dydaktyczna

Ksiądz dr W. Janiga związał swoją działalność dydaktyczną z Wyższym Seminarium Duchownym w Przemyślu, które afiliowane jest do Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Od 1 października 2007 roku prowadzi w ramach studiów magisterskich zajęcia dla studentów – alumnów, wykładając katechetykę fundamentalną, katechetykę materialną, dydaktykę katechezy oraz katechetykę szczegółową. Powierzono mu także ćwiczenia z katechetyki oraz opiekę nad praktykami pedagogicznymi studentów na wszystkich poziomach edukacji szkolnej. Ważnym elementem działalności dydaktycznej ks. Janigi jest prowadzenie seminarium naukowego z katechetyki, gdzie pod jego kierunkiem powstały trzy prace magisterskie.

W roku akademickim 2018/2019 prowadził wykład: *Katecheza dzisiaj. Problemy teologiczne, kulturowe i prawne* na studiach licencjackich z teologii dla prezbiterów ze specjalizacją z teologii pastoralnej w UPJP II (WSD w Przemyślu). W roku akademickim 2002/2003 zaangażował się w prowadzenie seminarium naukowego z wychowania prorodzinnego w Wydziale Pedagogicznym Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum” w Krakowie (w ramach współpracy z Podkarpackim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Rzeszowie Oddział w Krośnie). Pod jego kierunkiem zostało napisanych 16 prac dyplomowych na studiach podyplomowych z wychowania prorodzinnego. Od początku swojej pracy w Podkarpackim Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie w 2004 r. wykladał wybrane zagadnienia filozoficzne, antropologiczne, pedagogiczne i psychologiczne na kursach kwalifikacyjnych i studiach podyplomowych: wychowanie prorodzinne, terapia pedagogiczna, zarządzanie oświatą.

2. Aktywność organizacyjna i społeczna

Oceniając aktywność organizacyjną i społeczną ks. dra Waldemara Janigi, trzeba przyznać, że budzi ona duże uznanie. W swojej pracy naukowo-badawczej, w organizacji i przeprowadzaniu licznych przedsięwzięć katechetyczno-pastoralnych i edukacyjno-wychowawczych, przygotowaniu zajęć dydaktycznych i wydarzeń popularyzujących naukę

Habilitant współpracował z wieloma interesariuszami zewnętrznymi. Pośród szerokiego grona, jako najważniejsze podmioty wskazać należy: Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Krośnie, Kuratorium Oświaty w Rzeszowie oraz Muzeum Podkarpackie w Krośnie. W środowisku kościelnym działania organizacyjne i społeczne ks. Janigi powiązane były z zadaniami własnymi Komisji Wychowania Katolickiego KEP (od 2006 r. jest rzeczoznawcą ds. oceny programów nauczania religii i podręczników katechetycznych), agend kurii diecezjalnych w Rzeszowie, Sandomierzu i Tarnowie oraz Akcji Katolickiej i Caritas Archidiecezji Przemyskiej. Równolegle, ks. Janiga pracuje zawodowo w instytucjach oświatowych. W latach 1996-2004 pełnił obowiązki doradcy metodycznego nauki religii. W roku 2004 został zatrudniony na stanowisku nauczyciela konsultanta w Podkarpackim Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie, gdzie pracuje do chwili obecnej. W uznaniu wielu zasług na rzecz rozwoju polskiej oświaty został dwukrotnie nagrodzony, otrzymując Medal Komisji Edukacji Narodowej (2012 r.) oraz Medal 100-lecia Odzyskania Niepodległości (2018 r.). Habilitant może wykazać się ponadto członkostwem w trzech organizacjach i towarzystwach naukowych: Ogólnopolska Sekcja Wykładowców Katechetyki (od 1999 r.) przekształcona w Stowarzyszenie Katechetów Polskich (od 2012 r.); Polskie Towarzystwo Teologiczne (od 2009 r.); Podkarpackie Towarzystwo Historyczne (od 2004 r.).

Zebrane doświadczenie zawodowe oraz uznane w środowisku kompetencje zaowocowały zaproszeniem ks. dra Janigi do współpracy w dwóch projektach badawczych: *Podkarpackie Szkolenia Informatyczno-Metodyczne*. Program szkolenia: *Wykorzystanie technologii informacyjnych w nauczaniu religii*. Publikacja: *Szkolenie nauczycieli religii*, Rzeszów 2010. Wykonawca projektu: Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie (2010); *EduKom – Edukacja skuteczna, przyjazna, nowoczesna – rozwój kompetencji kadry zarządzającej i pedagogicznej szkół i placówek oświatowych w województwie podkarpackim*, Programy szkolenia: 1. *Przygotowanie do e-kształcenia*, 2. *Podmiotowość szkolnego nauczania religii*, 3. *Geneza i założenia nowego programu nauki religii w Polsce*, 4. *Tworzenie programów z nauczania religii*. Wykonawca projektu: Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie (WND- POKL.090400-18-001/11, 2013).

Praca w instytucjach kościelnych wiąże się z wypełnianiem przez ks. Janigę powierzanych mu w macierzystej diecezji zadań: wikariusza (1990–1992), wizytatora katechetycznego (1996–), duszpasterza nauczycieli (2003–2007), duszpasterza ludzi pracy (2003–2006), członka Rady Kapłańskiej (2002–), członka Rady Duszpasterskiej i Rady Społecznej (2006–), dyrektora Wydziału Duszpasterskiego (2006–2011), wicedyrektora Wydziału Duszpasterskiego (2011–), dyrektora Wydziału Nauki Katolickiej (2010–).

Kierując powierzonymi sobie agendami, ks. dr W. Janiga podejmuje zadania mające na celu pogłębienie formacji podstawowej oraz stałej duszpasterzy i katechetów diecezji przemyskiej. Staraniem Habilitanta ukazały się ważne materiały i pomoce katechetyczno-duszpasterskie (Załącznik nr 4). We współpracy z ośrodkami doskonalenia nauczycieli zorganizował liczne konferencje tematyczne (40) oraz warsztaty metodyczne (157) dla nauczycieli religii (Załącznik nr 5). Bardzo wysoko ocenić należy także utworzenie przez Habilitanta różnorodnych sieci współpracy katechetów i nauczycieli w ramach Podkarpackiego Centrum Edukacji w Rzeszowie oraz indywidualną i zespołową pracę z

nauczycielami religii w różnych obszarach zagadnień edukacyjnych. Realizując działania statutowe Wydziału Nauki Katolickiej, ks. Janiga uczestniczy w organizacji i przeprowadzaniu diecezjalnych olimpiad i konkursów teologicznych dla dzieci i młodzieży (Zob. Autoreferat, s. 32-33).

3. Aktywność w zakresie konferencji i sympozjów naukowych

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, ks. Waldemar Janiga uczestniczył w licznych spotkaniach o charakterze naukowym i popularnonaukowym. Współorganizował międzynarodową konferencję: *Programowanie w katechezie. Programy katechetyczne*, (Odessa 30 września – 1 października 2004 r.) oraz międzynarodową konferencję pedagogiczną: *Nauczanie religii w szkole na różnych kontynentach*, Indeks rejestracji w PCEN w Rzeszowie - K/7/2015-2016 (Kraków–Morawica, 15 września 2015 r.). Był organizatorem międzynarodowego sympozjum naukowego: *Chrzest Polski, wdzięczność, tożsamość, zobowiązanie* (Przemyśl 23 kwietnia 2016 r.).

Uczestnicząc w konferencjach międzynarodowych, wygłosił trzy referaty: *Wybrane elementy mistagogii w dydaktyce katechezy*. Referat podczas międzynarodowego sympozjum *Wychowanie do liturgii w katechezie*. Organizator: Wyższe Seminarium Duchowne w Gródku Podolskim – Filia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Laterańskiego w Rzymie, Instytut Nauk Teologicznych Niepokalanego Poczęcia NMP w Gródku Podolskim (Gródek Podolski 28 kwietnia 2010 r.); *Koncepcja nauczania religii w polskiej szkole*. Referat podczas międzynarodowej konferencji pedagogicznej. Organizator: Ruch Dla Lepszego Świata, Podkarpackie Centrum Nauczycieli w Rzeszowie Oddział w Krośnie i Oddział w Przemyślu, (Kraków–Morawica, 15 września 2015 r.); *Dydaktyka katechezy w służbie wiary, Programowanie w procesie katechetycznym, Formacja moralna w katechezie*. Referat podczas międzynarodowej konferencji katechetycznej: *Programowanie w katechezie. Programy katechetyczne*. Organizator: Diecezja Odesko–Symferopolska, Parafia Katedralna w Odessie (Odessa, 30 września –1 października 2004 r.)

W Polsce zorganizował i współorganizował 73 sympozja i konferencje naukowe (Zob. załącznik nr 5). Brał aktywny udział w spotkaniach organizowanych przez ośrodki badawcze oraz wydziały katechetyczne kurii diecezjalnych, podczas których wygłosił kilkadziesiąt referatów dotyczących istotnych aspektów katechetyczno-duszpasterskich (Zob. załącznik nr 5. Punkt 2). W trosce o formację stałą nauczycieli religii – z racji pełnionych kolejno funkcji doradcy metodycznego, diecezjalnego wizytatora katechizacji, nauczyciela konsultanta oraz dyrektora Wydziału Nauki Chrześcijańskiej Kurii Metropolitalnej w Przemyślu – w latach 1999–2019 zorganizował i przeprowadził 157 warsztatów katechetycznych (Zob. załącznik nr 5. Punkt 3). Zajęcia odbywały się w Podkarpackim Centrum Nauczycieli w Rzeszowie Oddział w Krośnie i Oddział w Przemyślu, Wyższym Seminarium Duchownym w Przemyślu, Centrum Kultury i Formacji Chrześcijańskiej w Jarosławiu oraz w Wydziale Nauki Katolickiej. Każda forma doskonalenia została udokumentowana kartą zadania (tytuł zajęć, nazwa projektu, cele szkolenia, moduły tematyczne, miejsce, data, zaproszone osoby do współprowadzenia zajęć). Warsztaty mają swój indeks rejestracji w PCEN w Rzeszowie. Aktywność ks. dra W. Janiga oceniam jako w pełni samodzielne, twórcze i oryginalne działanie na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli religii.

Wniosek końcowy

Analiza twórczości naukowej ks. dra Waldemara Janigi jednoznacznie wskazuje na duże osiągnięcia i rzetelność prowadzonych przez niego badań. Habilitant posiada duże doświadczenie dydaktyczne – co potwierdzam również jako słuchacz wystąpień ks. Janigi – oraz wprost imponujące osiągnięcia organizacyjne, które oceniam pozytywnie. Recenzowany dorobek naukowy stanowi znaczny wkład w rozwój obszaru katechetyki, szczególnie w zakresie organizacyjnych aspektów nauczania religii w Polsce. Przedstawiając odkrywczy we wskazanym obszarze badań cykl artykułów tematycznych dowiodł, że w pełni zasadnie ubiega się o uznanie go za samodzielnego badacza naukowego. Dlatego stawiam wniosek o dopuszczenie Kandydata do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

ks. dr hab. Roman Buchta, prof. UŚ

Katowice, 31 marca 2020 r.